

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: J. J., zastoupená Mgr. Zbyňkem Vašínkou, advokátem se sídlem tř. T. G. Masaryka 1129, Frýdek-Místek, proti žalovanému: **Zeměměřický a katastrální inspektorát v Brně**, se sídlem Moravské náměstí 1, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 2. 2019, č. j. 29 A 198/2018 – 17,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Kasační stížností žalobkyně brojí proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 2. 2019, č. j. 29 A 198/2018 – 17, jímž bylo dle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), zastaveno řízení o její žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 8. 2018, č. j. ZKI BR-O-92/654/2018-13.

[2] Krajský soud konstatoval, že podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích je s podáním návrhu na zahájení řízení spojen vznik poplatkové povinnosti. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu je dle položky 18 bodu 2 písm. a) Sazebníku poplatků, který je přílohou zákona o soudních poplatcích, zpoplatněna částkou 3000 Kč. Dle § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích je tento poplatek za řízení splatný vznikem poplatkové povinnosti, tedy podáním žaloby.

[3] Ze spisu dle krajského soudu vyplývá, že předmětný soudní poplatek nebyl současně s podáním žaloby zaplacen. Krajský soud proto podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích žalobkyni usnesením ze dne 3. 12. 2018, č. j. 29 A 198/2018 - 14, vyzval ke splnění poplatkové povinnosti a stanovil jí k tomu lhůtu patnácti dnů od doručení této výzvy. Současně ji v souladu s § 9 odst. 3 zákona o soudních poplatcích poučil o procesních následcích nevyhovění této výzvě ve stanovené lhůtě. Žalobkyni, resp. jejímu zástupci, bylo usnesení doručeno dne 13. 12. 2018.

[4] Dle krajského soudu žalobkyně ve stanovené lhůtě soudní poplatek nezaplatila, učinila tak až dne 11. 1. 2019, kdy byla částka 3000 Kč dle přiloženého záznamu o složení připsána na účet soudu. Vzhledem k tomu krajský soud napadeným usnesením řízení o podané žalobě zastavil dle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích a opožděně zaplacený soudní poplatek žalobkyni vrátil.

II.

Obsah kasační stížnosti

[5] Žalobkyně (stěžovatelka) napadá rozsudek krajského soudu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[6] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že dne 30. 10. 2018 podala prostřednictvím svého zástupce žalobu proti rozhodnutí žalovaného, následně dne 2. 11. 2018 právní zástupce stěžovatelce zaslal prostřednictvím e-mailu adresovaného vnučce stěžovatelky platební údaje pro úhradu soudního poplatku. Tuto výzvu právní zástupce zopakoval dne 8. 11. 2018. Následujícího dne stěžovatelka telefonicky kontaktovala právního zástupce a ujistila ho, že soudní poplatek uhradí sama.

[7] Dne 13. 12. 2018 obdržel právní zástupce usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 12. 2018, č. j. 29 A 198/2018 - 14, kterým soud stěžovatelku vyzval k úhradě soudního poplatku. Tuto výzvu zaslal stěžovatelce na vědomí běžným dopisem s tím, že stěžovatelka sama soudní poplatek uhradí, případně již uhradila.

[8] Dne 10. 1. 2019 právní zástupce stěžovatelky z opatrnosti uhradil soudní poplatek, neboť se mu nepodařilo do té doby spojit se stěžovatelkou. Následně bylo zjištěno, že stěžovatelka byla s akutními zdravotními problémy hospitalizována od 10. 12. 2018 do 11. 1. 2019. Tyto skutečnosti stěžovatelka dokládala Nejvyššímu správnímu soudu kopiemi z elektronické komunikace právního zástupce s vnučkou stěžovatelky a kopií lékařského potvrzení o hospitalizaci v uvedené době. Stěžovatelka tak dle svého názoru v této době nebyla z objektivních důvodů schopna uhradit soudní poplatek, ani se spojit se svým právním zástupcem. Jednání stěžovatelky proto podle ní nevykazuje znaky nedbalosti, ani lehkovážnosti, když z objektivních důvodů nebyla schopna vyhovět výzvě soudu ve stanovené lhůtě, a to ani prostřednictvím svého právního zástupce, se kterým se z důvodu hospitalizace nemohla spojit.

[9] Stěžovatelka proto žádá o zohlednění zdravotní indispozice a důležitosti soudního přezkumu v této věci. Žádá o přihlédnutí k individuálním okolnostem případu a důvodům, pro které nebyl soudní poplatek Krajskému soudu v Brně včas uhrazen ve stanovené patnáctidenní lhůtě.

pokračování

[10] Stěžovatelka rovněž uváděla, že měla dle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích stále poplatkovou povinnost i v době úhrady soudního poplatku dne 10. 1. 2019, a to až do právní moci usnesení o zastavení řízení. S odkazem na ústavní principy spravedlivého řízení stěžovatelka žádá o odmítnutí formalistického přístupu, který by se v jejím případě jevil jako příliš tvrdý. Každý soudní orgán by dle názoru stěžovatelky měl při aplikaci práva zohlednit také ústavní principy a zásady výkonu soudnictví, které prozařují do soudního rozhodování a právních vztahů, tedy například právo na spravedlivý proces a přístup k soudu. Jen takový postup je v souladu se zákonem. Opačný postup, byť formálně vyhovuje jazykovému či teleologickému výkladu, nemusí být s právem v souladu. V tomto případě hospitalizace stěžovatelce dle jejího názoru v podstatě zabránila domáhat se soudní ochrany svých dotčených práv.

III.

Vyjádření žalovaného

[11] Žalovaný ve svém vyjádření považoval důvody, pro které nebyl soudní poplatek zaplacen, za irelevantní. Stěžovatelka dle něj neprokázala, že by její právní zástupce byl omezen v jejím zastupování, ani neobjasnila, proč požadoval zaplacení poplatku přímo po stěžovatelce a místo komunikace s ní komunikoval o tomto postupu, vybočujícím z běžné praxe, pouze s její vnučkou. Naopak stěžovatelka byla zastoupena na základě procesní plné moci, přičemž úhrada soudního poplatku nespadá mezi povinnosti účastníka řízení něco osobně vykonat. Z kasační stížnosti dle žalovaného ani nevyplývá, jaké objektivní důvody bránily právnímu zástupci stěžovatelky, aby nejpozději po obdržení výzvy soudu k úhradě soudního poplatku zjistil relevantním způsobem, že soudní poplatek skutečně nebyl uhrazen a aby poté bezodkladně sám tuto povinnost v zastoupení stěžovatelky splnil. Žalovaný odkázal na nálezh Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2008, sp. zn. I. ÚS 1084/08, z něhož má vyplývat, že pokud je účastník zastoupen, realizuje svá procesní práva a povinnosti prostřednictvím svého zástupce. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[13] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[14] Z charakteru napadeného usnesení je zřejmé, že uplatňován může být toliko kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný připadá v úvahu, bylo-li řízení krajským soudem zastaveno. Pod tímto kasačním důvodem se totiž fakticky skrývají i další

důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s., jsou-li vztaženy k namítanému nezákonnému zastavení řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2014, č. j. 2 As 13/2014 – 74; všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), ovšem vzhledem k tomu, že krajský soud řízení o žalobě zastavil a tedy věc samu neposuzoval, nemůže se zákonností žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného zabývat ani Nejvyšší správní soud.

[15] Stěžejní otázka posuzovaného případu se týká opožděné úhrady soudního poplatku jako důvodu pro zastavení řízení ze strany krajského soudu. Podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o soudních poplatcích je poplatníkem soudního poplatku ve věcech správního soudnictví ten, kdo podal žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, přičemž podle § 4 odst. 1 písm. a) téhož zákona vzniká poplatková povinnost již podáním žaloby. Nezaplatí-li žalobce (navrhovatel) soudní poplatek, postupuje soud dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, který ve znění účinném od 30. 9. 2017 stanoví: *„Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.“* Dle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích *„[n]abude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost“*.

[16] Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 321/2017 – 19, *„podle nyní účinného zákona o soudních poplatcích je dodatečně stanovena lhůta, poskytnutá soudem poplatníkovi k zaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích, zcela nepochybně lhůtou propadnou. Nemůže-li soud přihlížet k poplatku zaplacenému po uplynutí této lhůty, použitím argumentu a fortiori (a maiori ad minus) lze dovodit, že po uplynutí této lhůty nemůže přihlížet ani k podanému návrhu na osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud jej proto bez dalšího zamítl (výrok I.).“*

Ze stejného důvodu nebylo možno vyhovět ani návrhu stěžovatelky na prominutí zmeškání lhůty k zaplacení soudního poplatku. Je-li lhůta k zaplacení soudního poplatku propadná (tzn., že soud by k zaplacení soudního poplatku již nemohl přihlížet), nelze její zmeškání prominout rozhodnutím předsedy senátu ve smyslu § 40 odst. 5 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto předmětný návrh rovněž zamítl (výrok II.).“

[17] Z uvedeného tedy vyplývá, že pokud navrhovatel (žalobce) nezaplatí soudní poplatek současně s návrhem (žalobou), soud jej vyzve k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí. Pokud však navrhovatel soudní poplatek v uvedené lhůtě nezaplatí, soud řízení zastaví, a to i přesto, že před rozhodnutím o zastavení řízení byl soudní poplatek zaplacen (k tomu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2018, č. j. 6 Afs 278/2018 – 22, a ze dne 19. 4. 2018, č. j. 10 As 379/2017 – 38).

[18] Ze spisu krajského soudu vyplývá, že stěžovatelka nezaplatila soudní poplatek při podání žaloby. Již v té době byla zastoupena shora uvedeným advokátem. Usnesením ze dne 3. 12. 2018, č. j. 29 A 198/2018 – 14, proto krajský soud stěžovatelku vyzval k úhradě soudního poplatku ve výši 3000 Kč ve lhůtě 15 dnů a poučil ji, že pokud soudní poplatek ve stanovené lhůtě nezaplatí, soud řízení zastaví, přičemž k zaplacení poplatku po marném

pokračování

uplynutí lhůty se nepřihlíží. Výzva byla zástupci stěžovatelky doručena do datové schránky dne 13. 12. 2018, lhůta tedy marně uplynula dne 28. 12. 2018. Stěžovatelka, resp. její zástupce, však soudní poplatek zaplatili až 14 dní po jejím uplynutí.

[19] S ohledem na právě uvedené proto nelze krajskému soudu vytýkat, že řízení o žalobě zastavil, neboť pro to byly splněny veškeré zákonné podmínky. Na tomto závěru nemůže podle Nejvyššího správního soudu nic změnit ani argumentace stěžovatelky v kasační stížnosti, podle níž byly dány závažné důvody, pro které nebyla schopna soudní poplatek zaplatit.

[20] Byť by byla stěžovatelka, jak uvádí a dokládá zmiňovaným lékařským potvrzením, již v době výzvy soudu k zaplacení soudního poplatku hospitalizována, nebylo by možné k této skutečnosti přihlížet. Jakkoliv nemá Nejvyšší správní soud v úmyslu zlehčovat zdravotní stav stěžovatelky, připomíná, že již v rozsudku ze dne 7. 2. 2018, č. j. 2 As 3/2018 – 32, konstatoval následující: *„Jelikož poplatková povinnost vzniká již dnem podání žaloby a správní soud má povinnost účastníka řízení k zaplacení vyzvat, je celkový časový úsek více než postačující ke splnění poplatkové povinnosti (ať si již účastník vybere jakýkoli způsob úhrady). Účastníkům řízení nic nebrání soudní poplatek zaplatit ve stanoveném čase, tudíž je nedůvodné a z hlediska důsledků pro řízení i riskantní s platbou otálet a ponechávat ji až na konec soudem vymezené lhůty. Zkrácením doby pro zaplacení soudního poplatku, která byla kompenzována prodlouženou soudní lhůtou, zákonodárce pouze omezil benevolentnost právní úpravy ve prospěch hospodárnosti soudního řízení a předvídatelnosti pro účastníky řízení (nyní je jednoznačně určen konečný okamžik pro úhradu soudního poplatku a tím je poslední den stanovené lhůty), čímž nemohlo dojít k odepření přístupu k soudní ochraně.“*

[21] Tento závěr Nejvyššího správního soudu aproboval také Ústavní soud v usnesení ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. IV. ÚS 1334/18, v němž konstatoval v souvislosti s novou právní úpravou, že *„již samotná povinnost soudů vyzvat poplatníka k úhradě splatného soudního poplatku je do jisté míry beneficiem, jelikož poplatková povinnost je jednoznačně určena zákonem a žalobcům v zásadě nic nebrání, aby ji řádně splnili již při podání žaloby. Pokud tak neučiní, a dokonce tak neučiní ani v dodatečně lhůtě poskytnuté soudem, je zastavení řízení logickým a ústavně konformním důsledkem jejich pasivity“*. Dle Ústavního soudu je znění zákona zcela jednoznačné a neumožňuje žádný jiný výklad. Není proto významné, zda poplatník poplatek zaplatil do rozhodnutí o zastavení řízení, nýbrž zda tak učinil ve lhůtě mu k tomu stanovené soudem, a je vyloučeno dospět na základě „solistikovanějších“ interpretačních metod k takovému výkladu, podle kterého by se k zaplacení poplatku po lhůtě přihlíželo.

[22] K argumentaci stěžovatelky Nejvyšší správní soud podotýká, že pokud jsou tvrzení stěžovatelky pravdivá, lze přisvědčit žalovanému v tom, že za ni v této věci mohl jednat její právní zástupce. Jestliže byla stěžovatelka pro něj nekontaktní, mohl přistoupit sám k uhrazení soudního poplatku ve stanovené lhůtě, neboť pokud by byl soudní poplatek zaplacen v částce vyšší, než jaká by odpovídala soudem vyměřené poplatkové povinnosti, došlo by k vrácení částky tuto povinnost převyšující. Jestliže nebyl zástupce stěžovatelky ochoten vynakládat finanční prostředky v situaci, v níž jeho domluva s klientkou zněla tak, že soudní poplatek zaplatí stěžovatelka osobně, mohl se alespoň, jak připustil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 1. 2019, č. j. 4 Afs 1/2019 – 29, pokusit zabránit zastavení žalobního řízení též tím, že by ve stanovené lhůtě jménem stěžovatelky zaslal

krajskému soudu sdělení dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, o čemž byli stěžovatelka, resp. její zástupce, ve výzvě k zaplacení soudního poplatku rovněž poučeni. Ani takový procesní úkon ovšem stěžovatelka ani prostřednictvím svého zástupce neučinila.

[23] Pokud jde o námitku stěžovatelky, že její poplatková povinnost stále přetrvávala do doby, než bylo řízení napadeným usnesením zastaveno, Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 29. 11. 2017, č. j. 7 Afs 327/2017 – 18, zdůraznil následující:

„Podle § 10 odst. 1 zákona o soudních poplatcích soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen. Pokud došlo před účinností novely zákona o soudních poplatcích k úhradě soudního poplatku poté, kdy nabylo právní moci usnesení o zastavení řízení v důsledku neuhrazení poplatku, stalo se tak po zániku poplatkové povinnosti (viz § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích). Soudní poplatek v takovém případě uhradil někdo, kdo (již) k tomu nebyl povinen - komu již nesvědčila poplatková povinnost. Následně uhrazený soudní poplatek byl v takovém případě v plné výši vrácen podle § 10 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že obdobně je třeba postupovat i pokud je nyní soudní poplatek uhrazen před vydáním usnesení o zastavení řízení (a tedy za trvání poplatkové povinnosti), avšak v důsledku marného uplynutí soudem stanovené lhůty k němu již soud podle § 9 odst. 1 nemůže přihlížet. Tato následná úhrada totiž nemůže nic změnit na splnění podmínek pro vydání usnesení o zastavení řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku. Přestože dosud trvá poplatková povinnost, která zanikne až právní mocí usnesení o zastavení řízení, je třeba na poplatníka, který poplatek uhradil po lhůtě, hledět tak, že již není k úhradě soudního poplatku povinen.“

[24] Ačkoliv jsou tedy okolnosti, za kterých dle stěžovatelky došlo k uplynutí lhůty pro zaplacení soudního poplatku v dané věci, politováníhodné, nebylo možné k nim ze strany Nejvyššího správního soudu přihlídnout. Zdejší soud proto neprováděl ani dokazování stěžovatelkou předloženými listinnými důkazy, neboť jimi prokazovaná skutková tvrzení nejsou pro posouzení důvodnosti této kasační stížnosti rozhodná.

V.

Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady na rámec běžné administrativní činnosti v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu jeho nákladů nepřiznal.

P o u č e n í :

pokračování

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 17. července 2019

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu